

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Andrea Lišková

Ota Pavel. Na cestě ke sportovní žurnalistice 1949 - 1964

Praha 2012

**Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Dana Strouhalová**

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined (Part time) Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Andrea Lišková

Ota Pavel. On the way to the sports journalism 1949 - 1964

Prague 2012

**The Bachelor Thesis Work Supervisor:
Mgr. Dana Strouhalová**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 29. 3. 2011

Andrea Lišková

Poděkování

Během psaní této práce, bohužel zemřel můj první vedoucí, doc. Otto Novák. Touto prací bych mu chtěla poděkovat za jeho osobní přístup ke studentům. Jeho lidskost, kterou projevoval během studia, mě bude provázet celým životem. Děkuji, pane docente.

Také bych chtěla poděkovat své druhé vedoucí práce, Mgr. Daně Strouhalové, která mou práci po panu docentovi převzala. Paní magistra mi pomohla nejen svými znalostmi, ale také svojí, mne blízkou, povahou.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá životem Oty Pavla. Rozebírá jeho cestu, od začátku jeho kariéry sportovního redaktora, rodinný život a literární vrchol. Detailněji jsou zde popsány některé z povídek Oty Pavla, jeho přístup ke komunismu a židovství. V počátku se bakalářské práce zabývá rodinou a dětstvím, vstup do Československého rozhlasu, časopisu Stadion a Československý vojáka. Následuje jeho tvorba a reportáže. Tato práce končí nemocí a smrtí Oty Pavla.

Klíčové pojmy

Československý rozhlas, nemoc, Němci, Ota Pavel, reportáž, rodina, ryby, válka, Židé.

Annotation

Bachelor thesis deals with the life of Ota Pavel. Discusses his journey from the beginnings of the career, sports editor, family life and literary peak. In more detail, there are described some of Ota Pavel's stories, his approach to communism and Judaism. In the beginning of this thesis deals with the family and childhood, entry to the Československý rozhlas, magazine Stadión and Československý voják. Following his creation and reporting. This thesis ends with the illness and death of Ota Pavel.

Key words

Československý rozhlas, family, fish, Germans, illness, Ota Pavel, reportage, the Jews war.

OBSAH

ÚVOD	8
1. OTA PAVEL A JEHO RODINA	10
1.1. Loe Popper a Hermína Popperová	10
1.2. Dětství	12
1.3. Válka	16
1.4. Poválečné období	22
2. ČESKOSLOVENSKÝ ROZHLAS A TÝDENÍK STADION	25
2.1. Zkušenost v rozhlase	25
2.2. Budoucí manželka Věra Nováková	27
2.3. Působení ve Stadionu	29
2.3.1. Závod míru	29
2.3.2. Nejen sportovně	33
2.3.3. Moc komunistů	34
3. ČESKOSLOVENSKÝ VOJÁK A DUKLA MEZI MRAKODRAPY	37
3.1. Klidné tempo ve čtrnáctideníku	37
3.1.1. Běh Prahou	39
3.1.2. Jan Veselý	40
3.2. Dukla mezi mrakodrapy	42
3.3. První kniha a nemoc	44
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ	48

ÚVOD

Předmětem této bakalářské práce je bližší seznámení se spisovatelem Otou Pavlem, který byl jednou z výrazných osobností československé literatury dvacátého století. Cílem této práce je zjistit nové informace, které ovlivnily tvorbu Oty Pavla.

V první kapitole se zabýváme rodinou Oty Pavla, tím, z jakých rodinných poměrů pocházely jeho rodiče a čím vším museli projít do jeho narození. Další podstatný úsek této kapitoly je období druhé světové války, kdy část rodiny byla nucena odejít do koncentračních táborů, detailněji zde rozebíráme pocity malého Oty, jeho maminky a bratrů. Zde se také objevuje jedna z prvních zmínek o Arnoštu Lustigovi, velkém kamarádovi Oty Pavla. Také se zde zmiňujeme o Otově lásce k rybám a po kom ji zdědil. První kapitola nám nastiňuje, co vše ovlivnilo Otův pozdější život.

Ve druhé kapitole se dostáváme k Československému rozhlasu, kde Ota působil jako sportovní redaktor a také k časopisu Stadion. Zde se poprvé setkáváme s pozdější nemocí Oty Pavla, maniodepresivní psychózou. Detailněji se zde také zabýváme osobní korespondencí mezi bratry Pavlovými. Je v ní popsána i láska Oty Pavla ke sportu.

Následuje poslední kapitola, která je věnována Československému vojáku a Otově první vydané knížce „Dukla mezi mrakodrapy“. Jak budeme postupně zjišťovat, právě Československý voják byl velkým mezníkem v Otově profesním životě, nacházel zde klid na svoji literární činnost, kterou ve svém životě tak moc potřeboval. Zmiňujeme se zde také o několika reportážích či povídkách, které byly vytištěny na stránkách Vojáka a také v knihách Oty Pavla. Během práce jsme zjistili, že povídky, které vycházely ve Vojákově, byly vždy upraveny tak, aby odpovídaly potřebám tehdejší politické situace. Zatímco povídky, vydané knižně, nebyly korigovány a vyšly v původní podobě, jak je Ota Pavel napsal, bez úprav.

O knize „Dukla mezi mrakodrapy“ se zmiňuje také v poslední kapitole. Ota Pavel cestuje s pražskou Duklou do Ameriky, kde zachycuje vítězné tažené tohoto pražského klubu během amerického poháru v New Yorku.

Bakalářská práce objevuje detailněji charakteristiku tvůrčí práce Oty Pavla a jeho životní příběh do roku 1964, kdy vychází už zmiňovaná „Dukla mezi mrakodrapy.“

1. OTA PAVEL A JEHO RODINA

1.1. Loe Popper a Hermína Popperová

Budoucí sportovní redaktor, novinář, rybář a spisovatel Ota Pavel pocházel ze smíšeného manželství, žida Lea Poppera a křesťanky Hermíny Popperové. Otec Leo se narodil 19. července 1899 v Buštěhradě, kde žil v domě číslo 54 spolu se svojí rodinou, matkou Malvínou Popperovou, otcem Ferdinandem Popperem a sourozenci Karlem, Otou a Helenkou. V pozdějších letech vstoupili všichni sourozenci, včetně Lea, do smíšených manželství. Rodina byla v Buštěhradě velmi vážená, vlastnila značné polnosti a velké hospodářství. Přesto budoucí babička Oty nebyla pravá selka, starala se o domácnost výchovu dětí, dědeček Ferdinand jí několikrát vyčítal, že se ani na polnosti nejde podívat. Odvětila, že pokud by pole měla vidět, musela by jet v kočáře, a tak otec nelenil, nechal zapřáhnout koně do kočáru a vyvezl ji na polnosti, u silnice K Hřebči. Další a poslední jízdu kočárem absolvovala babička Oty Pavla směrem do Kladna, kde na ni čekal transport do Terezína.

Tatínek Oty Pavla, Leo, pracoval v mládí na hospodářství svých rodičů: „Za mladických let si ho představme v hospodářství svých rodičů. V raně mužných letech – po konfliktu s otcem a po útěku z domova – za pobytu v cizině, kdy se živil kdečím, mimo jiné jako zaměstnanec německé filmové společnosti, a kde nakonec sloužil v cizinecké legii.“¹ Poté byl odvelen do první světové války, kterou přežil, a když se vrátil z fronty domů v ukradené uniformě rakouského důstojníka, jeho otec se na něj velmi rozhněval a v návalu vzteku o Lea přerazil židli. Leo, po této hádce utekl z domova, i když pravý důvod jeho útěku byl zcela jiný. V hospodářství jeho rodičů sloužila v té době dívka, která přišla s Leem do jiného stavu. Otec Oty se však manželství zalekl a posléze utekl.² Přesto se z toho románu narodil jeho prvorozený syn Jaroslav Kalina. I když Jaroslav jezdil navštěvovat babičku a dědu do

¹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 19. ISBN 80-7304-036-0

² Z rozhovoru s Hugem Pavlem ,2012

Buštěhradu a několikrát byl u otce v Praze, vztah mezi ním a Leem se nikdy neprohloubil. Skutečnost, že se s otcem prakticky nevidal, měla i pozitivní dopad přesto, že byl židovským míšencem, vyhnul se za druhé světové války obávaným transportům smrti.

Osud či náhoda zavedly Lea po útěku nejprve do Hamburku, do známé čtvrti pochybných existencí, Saint–Pauli. Pracoval zde s prostitutkami a zahrál si dokonce i ve filmu. Přesto trpěl nouzí a neustále hladověl. Žil jako tulák bez stálého domova a tak vstoupil do Francouzské cizinecké legie. V mládí často snil o lovu lvů a těšil se, že je konečně spatří na vlastní oči. Když ale když zjistil, že doplul s legií do Maroka, kde žádní lvi nežijí, byl zklamán. Francouzská legie byla plná ztracených existencí, které se jí upsaly, s představou lepších zítřků. V Maroku musel spolu s ostatními takřka každý den bojovat o holý život, hladověl a strádal na každém kroku. I proto se rozhodl, že uteče. Ke svému plánu přemluvil kamaráda, Jugoslávce Zubana. Jejich útěk však neměl šťastný konec. V poušti je dopadli Berbeři, kteří je donutili svléknout se do naha a poté, co zjistili, že Zuban není obřezaný, nemilosrdně mu usekli hlavu. Leo přežil díky svému náboženství a nějakou dobu s Berbery žil a předstíral němého. Po čase ho však jako příživníka vyhnali a on doputoval až do Malagy, kde se živil jako předčítač novin pro negramotné. Avšak stesk a láska k vlasti ho po čase donutily vrátit se zpět do Československa, cestou přes Istanbul a Rumunsko.

Když se vrátil do Buštěhradu ke svým rodičům, sloužila tam v té době, nová služebná, Hermína Netrefová, do které se Leo zamiloval. Tentokrát se manželství nezalekl a s Hermínou se v roce 1924 oženil: „...v manželství jeho rodičů se setkaly dvě poměrně velmi odlišné bytosti. Rozdílnost rasového původu, a rozdílnost duchovních tradic, které s sebou jejich původ přinášel, se přitom staly pouze jedním ze zdrojů této odlišnosti.“³Hermína se narodila 17. 9. 1905 v Dříně u Kladna. Pocházela z rozvedené rodiny a měla pět sester. Manželství bylo zprvu zatěžkáno finančním nedostatkem. Žili v nuzných podmínkách ve vesnici u Mariánských Lázní, kde se narodil nejstarší bratr Oty,

³ SVOZIL, Bohumil, *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 18. ISBN 80-7304-036-0

Hugo, a to 26. 12. 1924. Poté se přestěhovali do Stříbra u Plzně, kde přišel na svět prostřední syn Jiří, a to 24. 3. 1926.⁴ Po několikaletém neúspěchu v zaměstnání začal otec pracovat jako obchodní cestující pro švédskou firmu Elektrolux v Plzni: „Tak vás bereme jako obchodního zástupce,“ začala stoupat na nebi tatínkova šťastná hvězda... „Já jsem reprezentant firmy Elektrolux a prodávám vysavače se značkou Made in Sweden.“⁵ Počátky této práce byly velmi složité, ale otec se nevzdal a časem se ve firmě prosadil a byl zaměstnán nastálo, což velmi pomohlo ve finanční situaci celé rodině: „Otec Leo měl smysl pro potřeby svých nejbližších a do jejich uspokojování vkládal nemalé úsilí, často však také na tyto potřeby zapomínal pro své vlastní zájmy a excesy.“⁶ Rodina se odstěhovala do Prahy, kde se jim opravdu začalo dařit. Třicátá léta byla pro ně velmi šťastným obdobím, i když ho občas narušovalo tatínkovo milostné vzplanutí mimo manželství. I přesto a možná právě proto byl jako otec pozorný ke svým třem synům a jejich výchově se velmi věnoval. Ota se narodil jako třetí a poslední syn a to 2. 7. 1930 v Praze v Sanopsu. Pojmenován byl po svém strýci, který v té době bydlel u nich na Hanspaulce.

1.2. Dětství

Popperovi se v Praze poměrně často stěhovali. Nejprve žili v Braníku, kde začal Hugo navštěvovat obecnou školu. Na podzim roku 1932 se stěhují do Hopfenštokovy ulice, tento dům patřil Československým legiím. Otec, který se snažil ve svých synech vzbudit zájem o sport, jim dokonce z jednoho pokoje v bytě, udělal boxerský ring, kde se oba starší bratři učili boxovat. Box byl v rodině Popperů oblíbený sport, protože ho považovali za sport hodný správných chlapů. V pozdější době dokonce Hugo s Jiřím měli exhibici v Lucerně, což byl pro otce Lea jeden z vrcholů a důkazů jeho výchovy

⁴ Z rozhovoru s Hugem Pavlem, 2011

⁵ PAVEL, Ota, *Ve službách Švédska, Sebrané spisy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, s. 21. ISBN 80-86631-15-X

⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 20. ISBN 80-7304-036-0

směrem ke sportu. Avšak ještě předtím následuje další stěhování, které tentokrát směřuje do Vodičkovy ulice, Paláce u Nováků. Na této adrese bychom našli i Osvobozené divadlo Voskovce a Wericha. Jiří i Hugo již oba navštěvují obecnou školu ve Vladislavově ulici. V roce 1933 následuje další stěhování do Farského ulice v Holešovicích. Tento dům byl pro Popperovi velmi důležitým místem, protože v přízemí domu, které patřilo Československé církvi, nechal otec sebe, syny i manželku pokřtít.

Zmíněné období bylo pro bratry velmi šťastné období, kdy si užívali dětství a zažívali různá dobrodružství. Zezačátku malého Otu nebrali mezi sebe, byl malé dítě, které musí chodit brzy spát a neustále se něčeho dožaduje: „Vzájemně jsme se neustále pošťuchovali, ale vůdčí osobnost mezi námi nebyla. Kdyby jste zjednodušeně rozkryl naše charaktery, tak Jirka dělal rošťárny, v tom klukovství byl dominantní, to je pravda. Ota měl spíš holčičí povahu, a je to vidět i na těch fotkách, že je spíš měkký, poddajný.“⁷ I přesto ho bratři milovali a postupem času, kdy Ota rostl, se z nich stali nerozluční přátelé, i když každý měl jinou povahu. Během školního roku však nezažívali tolik krásného jako o letních prázdninách. Ihned po skončení školního roku doslova utíkali na Křivoklátsko do Buštěhradu k babičce Malvíně, která se o ně starala, vařila jim a hlavně je rozmazlovala.

Ve 30. letech začala rodina jezdit k potoku na Kladensku, teprve po nějaké době se zabydleli u řeky Berounky na Křivoklátsku. Otec Leo rád rybařil, svou láskou k rybám, nakazil celou svou rodinu a během chytání ryb se seznámil s mlynářem Pomajzlem. Toto setkání bylo pro rodinu Popperových jedním z mezníků jejich prázdninového života. Mlynář Pomajzl se později přestěhoval do hájovny na Skryvání u Luhu na Křivoklátsku a právě tam později celou rodinu pozval na letní byt. Do hájovny se však rodina nedostala vzhledem ke špatnému stavu vozovky, a proto skončili v restauraci u Rozvědčíka. Restauraci vlastnili manželé Fraňkovi, kteří jim nabídli ubytování v prvním patře domu. Kvůli nočnímu veselí a hlaholu hostů však museli za čas hledat jiné místo. Protože jim okolní příroda přirostla k srdci, nechtěli se tohoto

⁷ KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*, 1. vyd., Čechtice: Nakladatelství BVD, 2008, s. 118. ISBN 978-80-87090-09-1

místa vzdát.

Náhoda tomu chtěla a tatínek Leo se opět na rybách seznámil s osudovým člověkem, který se stal v několika pozdějších povídkách inspirací pro Otu. Byl jím Karel Prošek. Během rybaření si Leo s Karlem opravdu rozuměli a Karel mu nabídl, aby přijel i s celou rodinou k němu do Luhu u Branova, malebného místa u přivozu. Rodina Popperových obývala úzký pokoj v domku Proškových. Proškovi bydleli ve větší světnici spolu se švagrem a jejich dětmi. A právě zde našli Popperovi cenné přátelství, sousedské vztahy a přírodu, která na ně dýchala na každém kroku, ať už v podobě krásných křivoklátských lesů či řeky a rybníků. U Fraňků byli též ubytováni přátelé Béda Peroutek, jeho žena Vlasta a dcera Dáša. I oni sdíleli samostatný pokoj v domě hostitelů.

Otec v této době vydělával nemalé peníze i přesto se rodina musela strachovat o dny budoucí, protože tatínek byl v hospodaření s penězi velmi nezodpovědný. Mnohem později se kluci dozvěděli, že otec svého času vydělával až 20 000 korun měsíčně.

I tady bylo vše propojené s rybami. Pracoval intenzivně, ale například pokud braly parmy, tak tatínek do zaměstnání nechodil vůbec. A podle toho vypadal i jeho přístup k penězům. Často se celá rodina musela strachovat exekutorů, kteří chodili vybírat dluhy, které tatínek nadělal. Možná své peníze prohrál v kartách, nebo je utratil za milostné románky, to už asi navždy zůstane jeho tajemstvím. Paradoxně však museli synové chodit vždy správně oblečení (kvalitní oblečení se nakupovalo poblíž Václavského náměstí u Hirsche). Přitom bychom v jejich domácnosti jen těžko hledali například ledničku či vysavač, to vše skončilo u zákazníků, kteří na rozdíl od otce platili včas.

U Prošků našli útočiště na dlouhá léta. Karel Prošek byl převozníkem na Nezabudnickou stranu a s ženou Karolínou měli šest dětí. Stal se takřka strýcem pro všechny tři Leovy syny. Měl sice svéráznou povahu a na první pohled se zdál být necitlivý, avšak hluboko v nitru byl velmi citlivý člověk, který pomohl Popperovým poznat kraj Křivoklátska.

Duši těchto míst jim navždy vryl do srdce: „Prošek měl hospodářství, o které se staral. Prošek se staral o hospodářství a ženské chodily do fabriky, do

místní textilky. Hospodářství nebylo veliké, měli jen dvě kravičky a domácí zvířectvo. Přesto měl co dělat, a samozřejmě vařil, protože ženské, když přišly z práce, tak musely mít uvařeno.“⁸

Tatínek někdy přehlížel špatné výsledky ve škole, sám nebyl premiantem, a o to víc se snažil, aby kluci na Křivoklátsku prožili krásné prázdniny. Pořádal pro ně závody v plavání, hráli fotbal. A samozřejmě nechybělo rybaření a potápění. Maminka u Prošků celé léto zavařovala a kluci s tatínkem chodili pytláčit. Starší bratři naučili Otu rybařit takřka na vše, na co se rybařit dalo. Huga a Jiřího naučili správně rybařit tatínek a pan Prošek. Ten dokonce uřízl z vrby Otovi jeho první prut, ale ten opravdový dostal od maminky, když byli jednou nakupovat v Křivoklátě.

Ota se učil lásce k rybám od malička. Lásce k přírodě, sportu a k lidem, to vše bylo dáno výchovou jeho rodičů a zároveň i Karla Proška, který ač velmi svérázný, uměl děti nenásilně a citlivě přivést k přírodě a k rybám. Malý Ota měl oblíbenou jednu knížku o zvířatech. Když si ji prohlížel, vždy skončil na jedné stránce s krásně namalovanou rybou, které přimaloval kolem očí pomněnky. Přesně takovou rybu v dospělosti chytil. Ryba, o které v dětství snil, se mu později stala skutečností.⁹

Své poslední prázdniny strávili u Prošků v létě 1939, kdy byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Toto byly poslední bezstarostné časy celé rodiny, kluci prožili poslední šťastné období, které skončilo s příchodem nacistů. Vzpomínky na tyto nádherné letní dny se jim často za války vracely a možná je i držely při životě a pomáhaly jim překonat těžké chvíle, které trávili osamoceni: „Tím se ocitla rodina Popproových zcela v troskách: matka Hermína a Ota zůstali sami a těžce zápasili o holé živobytí. Zápolili však také s hlubokým steskem po svých blízkých a se strachem o jejich životy.“¹⁰

⁸ KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*, 1. vyd., Čechtice: Nakladatelství BVD, 2008, s. 122. ISBN 978-80-87090-09-1

⁹ Z rozhovoru s Hugem Pavlem, 2011

¹⁰ SVOZIL, Bohumil, *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*, 1. vydání, Praha Akropolis, 2003. Str. 28. ISBN-80-7304-036-0

1.3.Válka

Otec Leo byl sice židovského vyznání, přesto v něm převládalo silné vlastenectví k Československu. Možná to způsobil jeho dobrodružný život po první světové válce, kdy procestoval několik zemí a poté se šťasten vrátil do Československa. V duchu vlastenectví vychovával i své tři syny. U Oty Pavla se láska k vlasti později projevovala zvláště ve sportovních prózách. V období, kdy se v Německu dostává k moci Adolf Hitler, obdrží otec výpověď ve firmě Elektrolux: „Otec Leo byl v roce 1939, zcela krátce po německé okupaci Československa, jako Žid propuštěn z firmy Elektrolux...“¹¹. Stává se tak krátce po německé okupaci v roce 1939. V platnost vstupují Norimberské zákony. Rodina začíná doplácet na to, že je židovského původu. I když tatínek dostává možnost emigrovat s celou rodinou do Kanady k příbuzným, možná právě jeho češství ho v okupovaném Československu drží.

Poté co otec ztrácí zaměstnání, musí i jeho synové opustit gymnázium, pro své židovství, které bylo postihováno podle Norimberských zákonů. Byli míšenci prvního stupně (Mischlings der Ersten Grades). Těmi byli proto, že je jejich rodiče nechali zapsat do židovské kroniky, a tím dali oficiálně najevo, že vyznávají židovské náboženství, Ota však v židovské kronice zapsán nebyl, a to ho pravděpodobně zachránilo před jistým transportem do vyhlazovacích táborů. Museli také přenechat byt, který obývali ve Farského ulici, Němcům. Těm odevzdávají všechn svůj majetek a stěhují se do Buštěhradu. Nejprve se však stěhuje jen maminka se syny, protože tatínek nedostal povolení opustit Prahu. Po čase se mu však nějakým zázrakem povolení podaří sehnat a také on opouští Prahu a míří za rodinou do Buštěhradu. Tady v Buštěhradu obývají stavení rodičů tatínka, číslo popisné 54, a protloukají se, jak se dá.

Do místní školy začíná chodit Jiří a Ota, povolení pro Huga získala maminka až po čase a tak i on začíná opět navštěvovat školu. Absolvuje půlroční kurz školy pro dokončení gymnázia. Rodina žije a doslova přežívá i

¹¹ SVOZIL, Bohumil, Krajiny života a tvorby Oty Pavla, 1. vydání, Praha Akropolis, 2003. Str. 35. ISBN-80-7304-036-0

díky solidaritě místních rodin, statkáře Burgera, pekaře Bláhy a rodiny Sršňových, kteří vlastní místní koloniál. V této době pracoval otec jako dělník v šachtě na Kladně, následují ho jeho synové, Hugo a Jiří, kteří jsou nuceni opustit školu a začít pracovat manuálně.

Oba Otovi bratři pracovali na šachtě, Jiří na povrchu a Hugo v podzemí, nebyly to lehké časy, ale rodina byla stále spolu, což v oné době bylo velmi důležité. I přes existenční problémy a neustále utiskování ze strany Němců se snažili vést normální rodinný život: „Ota chodil normálně do školy, ale pak přišel ten nešťastný čtyřicátý druhý rok, když odešla babička do transportu směr Polsko, kde zahynula.“¹² Ale vše se začíná bortit odjezdem babičky Malvíny 26. února 1942 do koncentračního tábora. Zprávy o ní dostává rodina až do 23. 4. 1942, kdy opouští Terezín a následně je dopravena do polské Izbice. Tady o ní zprávy končí a její jméno můžeme dnes nalézt na pomníku obětem nacismu v Buštěhradě.

Následuje další rána, a tou je vyhlazení nedaleké vesnice Lidice, které nastává obklíčením jednotkami SS dne 9. 6. 1942. Obyvatelé Lidic jsou vyhnáni ze svých domovů, které Němci následně podpálí. Tragédie vrcholí až druhého dne, kdy je zastřeleno na zahradě Horákovíc statku 172 mužů, zbývajících 192 mužů nacisté popravili ihned po jejich návratu z práce. Ženy byly odvezeny do koncentračního tábora Ravensbrück. Několik dětí bylo dáno na převýchovu do Německa, pět ještě nenarozených dětí, bylo po porodu krutě zavražděno. Osmdesát dětí bylo usmrceno v plynových komorách polském v koncentračním táboře Chelmn nad Nerrem a vzápětí byly pohřbeny v tamním lese. Židovští vězni jsou dopraveni na místo, kde se ještě před nedávnem nacházely Lidice, vykopou hromadný hrob, kde jsou všichni zavraždění pohřbeni. Tato událost hluboce zasáhla rodinu Popperových a objevuje se i v pozdějších povídkách Oty Pavla: „Buštěhrad byl na dohled od Lidic. Viděli jsme, jak hoří, než lehli popelem. Vítr zanesl saze a kouř od Horákovíc statku až k nám. Dva dny předtím držela Buštěhrad v šachu německá *Orpo*, *Ordnungspolizei*, pořádková policie, které velel generál Kurt Daluege,

¹² KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*, 1. vyd., Čechtice: Nakladatelství BVD, 2008, s. 123. ISBN 978-80-87090-09-1

Heydrichův nástupce v Protektorátu. Lidi nevěděli proč. Třásli se hrůzou. Po masakru v Lidicích jsme se báli každého zaklepání. Budou to zřizenci židovské obce s povoláním do transportu, nebo gestapo?¹³

Osud ještě neřekl své poslední slovo a další tragická rána přichází 14. 2. 1943, kdy jsou do Prahy odvezeni Hugo spolu s Jiřím. Zde čekají tři týdny v dřevěných pavilonech Holešovického výstaviště a 6. 3. 1943 jsou odvezeni transportem do Terezína, města, které Hitler daroval Židům. Tři týdny čekali proto, aby se transport naplnil. Pocity, které v oné době prožívali rodiče a nejmladší bratr jsou nepopsatelné.

Před odjezdem obou synů se vypravil jejich otec i přes zákaz opouštět bydliště k Proškům do Luhu, kde jim opatřil vydatné jídlo na jejich cestu. I tento moment je zachycen v povídce Oty Pavla, i když je povídka upravena, tak aby čtenáře více zaujala: „Na Buštěhrad přijel odpoledne a srnec byl spravedlivě rozdělen. Jednu kýtu jsme dali pekaři Bláhovi, byl k nám za války moc hodný, jednu do statku Burgrovým, ti k nám byli ještě hodnější, a ostatní máma naložila do takové krásné kamenné štoudve a dělala mým bráškům Hugovi a Jirkovi omáčky a bifteky, což byla její velká specialita. Kluci se cpali na příští léta, aby vydrželi Terezín, Osvětim, Mauthausen a pochody smrti v třicetistupňových mrazech a nošení kamenů na mauthausenských mrazech v třicetistupňových vedrech a všechny ty krásné věcičky, které pro ně připravili Němci.“¹⁴

Celý rok jsou bratři v Terezíně spolu, ale pak se i jejich cesty rozcházejí. Hugo se snaží zachránit svého mladšího bratra Jiřího před transportem do vyhlazovacích táborů, a tak dobrovolně nastupuje na nucené práce do německého do města Wulkov, kde pracoval jako zedník: „Hugo se rozhodl přihlásit dobrovolně do pracovního transportu do Německa. Účastníci dostali příslí, že tím udrží své příbuzné tady. A měl ghetta plné zuby. Při vagonování byl zmatek, do jednoho dobytčáku nacpali víc lidí než do

¹³ LUSTIG, Arnošt, *Okamžiky s Otou Pavlem*, 1. vydání, Praha Mladá Fronta, 2010. Str. 95. ISBN 978-80-2139-5

¹⁴ PAVEL, Ota, *Smrt krásných srnců, Sebrané spisy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, s. 58. ISBN 80-86631-15-X

předešlého, který už byl zaplombován.“¹⁵ Mezitím Jiří přežívá v Terezíně, jak jen to je možné. Snaha vést alespoň trochu normální život dovedla Jiřího k hraní v místním provizorním divadle. Hrál za mužstvo lékařů s názvem AESKULAP, a díky solidaritě lidí v mužstvech měl co jíst. Všude však vládla nejistota, Jiří nevěděl, zda uvidí své spoluhráče i druhý den, lidé umírali nečekaně a velmi krutě. Podle židovské samosprávy, právě ochranný krok Huga, měl zaručit Jiřímu ochranu, ale ten navzdory pomoci Huga opouští dne 28. 10. 1944 Terezín posledním transportem do největšího vyhlazovacího tábora v Osvětimi – Březince (Auschwitz – Birkenau), kde provádí selekci Dr. Mengele. Hrůzné zážitky, kterých je Jiří svědkem, vrcholí smrtí jeho první lásky.

Mezitím dokončuje Ota v Buštěhradě devítiletku a začíná se učit horníkem. Také u něj se projevuje láska ke sportu, kdy hraje za místní S. K. Buštěhrad. Ota dělal mnoho sportů, ale u žádného nezůstal dlouho. Poznání mnoha sportů mu ale později velmi pomohlo ve sportovní žurnalistice, kde čerpal ze svých vlastních zážitků: „Sport byl pro Otu školou sebekázně. Zkouškou síly a slabosti... Platón pokládal za nejvyšší ctnosti moudrost, statečnost a rozvážnost a spravedlnost. Ota Pavel uznával za ty (pro něho) základní čest, vůli a smysl pro *fair play* a vytrvalost a solidaritu. Jejich souhrn nebo projevy pokládal za ty dobré člověku. Sport byl pro něho branou, kterou lidé procházejí, aby za sebou nechali nízkost a vyšli vstříc tomu lepšímu v sobě, míru duše a světa.“¹⁶ Zatím však Jiří trpí v Osvětimi, kde poznal pozdějšího rodinného přítele Arnošta Lustiga, který byl povolán do transportu v září 1944. Právě Jiří byl z rodiny tím, kdo trpěl pravděpodobně nejvíce. V Osvětimi museli všichni vykonávat nepochopitelné práce, kterými si Němci jen dokazovali, že Židé jsou pro ně jen zbytečnou existencí. Mnoho Židů skončilo v plynových komorách, kde byli usmrceni Cyklonem B. Nacisté vzali lidem identitu, víru a naději, vše, co je mohlo udržet při životě. Hrůznosti, které se konaly za zdmi vyhlazovacích táborů, jsou nepředstavitelné a tím vším Jiří

¹⁵ LUSTIG, Arnošt, Okamžiky s Otou Pavlem, 1. vydání, Praha Mladá Fronta, 2010. Str. 93. ISBN 978-80-2139-5

¹⁶ LUSTIG, Arnošt, Okamžiky s Otou Pavlem, 1. vydání, Praha Mladá Fronta, 2010. Str. 146. ISBN 978-80-2139-5

prošel, ztrácel kamarády a známé každý den, sám nevěděl, zda se dožije příštího rána. V té době se sblížil s Arnoštem Lustigem, který mu pomáhal přežít nekonečné dny a noci v Osvětimi.

Ota se snaží všemožně pomáhat mamince, ale období je velmi těžké. I když měla maminka jistotu, že Otu do koncentračního tábora neodvezou, přesto se strachovala o to, jak je uživí. Jídla byl velký a trvalý nedostatek, maminka pracovala na lidických polích, kde se jednoho dne nachladila a musela ulehnout. Ota měl o maminku velkou starost a přes všechny možné překážky pro ni sehnal čtyři citróny. Paní v koloniálu, kde je Ota kupoval, však po něm žádné peníze nechtěla. Ota si této laskavosti velmi vážil a po válce jí osobně donesl čerstvě ulovenou rybu a šest kilogramů citrónů. Laskavost byla v té době velmi potřebná a maminka s Otou měli velké štěstí, že lidé kolem nich laskaví byli.

Ota se v té době snažil mamince vynahradit ztrátu starších bratrů a otce. Maminka se snažila na sobě nedávat znát velkou bolest, kterou v sobě nosila. Nevědět, zda se jí synové a manžel vrátí, pro ni byla muka, která se nedají popsat, pokud je člověk sám neprožije. Vztah mezi ní a Otou se těmito událostmi velmi prohloubil a z tohoto období čerpali celý život. Ota měl veliké štěstí, že byl uznán míšencem až druhé třídy, tedy ačkoli pocházel ze smíšeného manželství žida a křesťanky, v důsledku tohoto zařazení se vyhnul koncentračnímu táboru. Vyplývá to z opisu dochovaného osvědčení o rasovém původu, v jeho prospěch hrál i nízký věk v době transportů do koncentračních táborů.

Jiří zůstává v Osvětimi i s Arnoštem Lustigem až do ledna 1945, kdy Němci i s vězni se dávají na takzvaný pochod smrti do Opavy před příchodem Rudé armády. Současně likvidují i vyhlazovací tábory, ve kterých zemřely tisíce nevinných lidí často hrůznou smrtí, vyhladověním či v důsledku nemoci. Na pochod smrti z Osvětimi do Opavy se vydalo 1500 vězňů, kteří zažívali zimu, hlad a strach. Kdo se na pochodu zastavil, toho Němci nemilosrdně zastřelili. Tuto cestu přežilo jen 500 vězňů, a proto dostal název Pochod smrti. Zbylí vězni byli vlakem přesunuti do Mauthausenu, tohoto transportu se zúčastnili i Jiří spolu s Arnoštem.

Nastává 31. ledna roku 1945 a s transportem do Terezína se dostává i strýček Ota, po kterém je Ota Pavel pojmenovaný. Další na řadě je i otec Leo, který do Terezína přijíždí 4. 2. 1945, následuje ho i jeho sestra Helenka, která odjíždí 25. 2. 1945. V péči švagrové zanechává svoji teprve tříletou dceru.

V Terezíně se otec Leo vydává za kočího a dostává na starost lidické koně. Mezitím se z Německa vrací Hugo, který se v Terezíně setkává se svým otcem. Je to šťastné shledání a důkaz toho, že alespoň jeden syn žije. Nechtěli zde čekat na konec války a začátkem května 1945 utíká nejprve Hugo a o několik hodin později i otec Leo¹⁷. Útěk nebyl v té době již složitý, mnoho Němců utíkalo zpátky do své vlasti a Terezín nebyl již tak hlídán.

Domů se dostal nejprve Hugo¹⁸, a to 4. 5. 1945 v odpoledních hodinách, večer stejného data se vrací domů i otec Leo. Ten však ještě pomáhal v bojích v Buštěhradě, pro něj to byla otázka cti, a tak ani chvíli neváhal. Bylo to shledání překvapivé a šťastné, Ota měl v té době zrovna zlomenou nohu z fotbalu. Po skončení revoluce 8. května běžel tatínek do bytu v Praze, kde jsme před válkou bydleli, a tento byt vymohl po Němcích. Jiří se vrací až v červnu, kdy ho osvobodí Američané z Mauthausenu, který byl dokonale ukryt v horách. Vězni zde trpí tyfem a úplavicí, což jeho cestu do rodné vlasti také oddálilo. Jiří vážil v době svého návratu pouhých 42 kilogramů: „Po návratu táty a Huga z Terezína se bratr Jiří z koncentráku dlouho nevracel. Rodina s ním podvědomě přestávala počítat – „Bude jediný, který se nevrátí?“ Když se konečně objevil, s obtížemi se pohyboval, protože mu v koncentráku omrzly nohy. S tímto handicapem se přihlásil do armády. Doufal, že vedle správných chlapů překoná i tento handicap s omrzlinami. Nakonec to dotáhl až na velitele tankové čety a dokonce byl vyslán na kurz do Sovětského svazu. Válka pokračovala, ta „studená“.¹⁹

Rodina Popperových se shledala po dvou letech nezměrného utrpení. To, že se z koncentračních táborů vrátili všichni relativně zdraví, bylo obrovské štěstí. Avšak i toto štěstí bylo poskvřeno úmrtím babičky Malvíny,

¹⁷ Z rozhovoru s Hugem Pavlem, 2011

¹⁸ Z rozhovoru s Hugem Pavlem, 2011

¹⁹ KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*, 1. vyd., Čechtice: Nakladatelství BVD, 2008, s. 16. ISBN 978-80-87090-09-1

kteřá ve válce zemřela. Šrámy, které válka zanechala v duši malého Oty, odloučení od svých bratrů a otce, starost v útlém věku o chod domácnosti, z toho všeho Ota později čerpal ve své próze. Neustále vyžadoval vyprávění od bratrů, otce i Arnošta Lustiga: „Vyprávěl jsem Otovi, jak mě zatkli a nechali pár hodin v bunkru pod komandaturou... Přišel si pro mě jeden z vedoucích tesáků, Heindl, přímo do L 218. Našel mě na nástupišti na transport v Hamburských kasárnách. Už jsem měl číslo na provázku, jen si ho přehodit kolem krku.“²⁰ Cítil se provinile, že oni do koncentračních táborů museli a on ne. Věděl, že jeden zachráněný lidský život byl vykoupen stem zemřelých. Pocit viny a strach ze ztráty jistoty ho poznamenaly na celý život. Při vyprávění si každé slovo ukládal hluboko nejen do paměti, ale i do srdce a křehké duše. To vše si čtenáři později mohou přečíst v jeho povídkách. Pro dětskou duši byl odchod v raném věku z Prahy, opuštění všeho, co tam měl rád, včetně jejich psa, nesmírně těžký. V jedenácti letech zažil kousek od svého domova vypálení Lidic a za necelý rok se loučil se svými bratry a následně s otcem, to vše zanechalo nesmazatelnou křivdu, kterou v sobě nosil.

1.4. Poválečné období

V roce 1945 se celá rodina odstěhovala z Buštěhradu do Prahy. Návrat byl těžký, protože otec Leo se snažil pokračovat ve své obchodnické dráze, ale bez úspěchu. Do Elektroluxu ho znovu nepřijali, zde hrálo podstatnou roli jeho čerstvé komunistické přesvědčení a také stranická příslušnost. Vystřídal několik zaměstnání, pracoval ve firmě, která dezinfikovala byty, prodával i mucholapky. Své poslední zaměstnání získal v národním podniku Elektra, kde působil jako revizor prodejen. Stále rybařil, i když to nebylo takové jako před válkou. Několikrát navštívil Karla Proška, ale jeho návštěvy nebyly časté. Nejstarší Ota se 24. 12. 1945 oženil s manželkou Elou, se kterou se seznámil

²⁰ LUSTIG, Arnošt, Okamžiky s Otou Pavlem, 1. vydání, Praha Mladá Fronta, 2010. Str. 85. ISBN 978-80-2139-5

v Terezíně. Odešli pak spolu do jižních Čech, až začátkem 50. let se kvůli bytu rozhodli odejít do Kladna, kde Hugo pracoval v kladenských hutích.

Po návratu do Prahy se Ota nechal zapsat na obchodní a jazykovou školu, bylo to na doporučení Arnošta Lustiga, školu však k nelibosti otce nedokončil. Volba školy nebyla věcí náhody, otec vždy chtěl mít ze synů obchodníky, a proto byl rád, když se na školu Ota přihlásil. Ten po svém otci sice nezdědil obchodnické vzdělání a talent, ale zato s ním sdílel názory na svět. Což bylo pro Otu velkou inspirací v pozdějších dobách. Názory otce byly před válkou orientovány Masarykovsky, události během války a po válce z něj udělaly přesvědčeného komunistu, již v roce 1945 vstoupil do komunistické strany, kde setrval až do své smrti. Ke komunistickému přesvědčení přivedl i manželku a Otu, který vstoupil do strany v roce 1947 v pouhých sedmnácti letech a stejně jako otec v ní zůstal až do své smrti. Také Jiří studoval a to s Arnoštem Lustigem vysokou sociální školu. Arnošt toto studium úspěšně dokončil a získal doktorát. Jiří školu nedostudoval.

Po fotbalové kariéře v S. K. Buštěhrad se Ota koncem 40. let stává členem hokejového dorostu A. C. Sparta. V roce 1948 dokonce jejím kapitánem. Jeho post byl v obraně, kde působil spolu s pozdějším hokejistou Františkem Tikalem. V letech 1948 – 1949 trénoval na Spartě žáky, i zde sbíral cenné zkušenosti pro svou novinářskou kariéru, ačkoli o tom ani nevěděl. Nikdy neměl ambice stát se spisovatelem či sportovním redaktorem, v tvůrčím psaní v té době nijak nevynikal a plně se soustředil na sport jako takový. Od svého mládí vyzkoušel několik disciplin, například lehkou atletiku či běhal za Spartu. Nikdy však u žádného sportu dlouho nevydržel.

V tomto období postavil otec Leo chatu u Vranovské přehrady, kam jezdil i Ota a prohluboval svoji lásku k rybaření. Arnošt Lustig navštěvoval rodinu Popperových poměrně často a vedl dlouhé hovory s Otou. Arnošt věděl o sportovní činnosti Oty a rád s ním hovořil o všem, co mělo se sportem společného. Později ho právě Arnošt získal pro novinářinu. Nadchl ho, protože vytušil jeho schopnosti psaní a citu pro vyjadřování: „Chtěl by?“ zeptal jsem se Oty. „Chtěl,“ odpověděl. „Proč ne?“ „Dopřavdy?“ „Dopřavdy.“ „Tak to zkusme.“ Obíhal jsem pak v rozhlase známé sportovní redaktory. Vyslechli

s kapkou nedůvěry. Chci přeskočit všechny procedury? Kádrové a osobní oddělení? Nehraju si kapánek s ohněm? Co na tom tak spěchá? Věděl jsem, že dělám dobrou věc. Jen jsem nevěděl přesně, spíše podvědomě, proč.²¹Obchodní školu tedy Ota nedokončil, za to dostal od Arnošta možnost pracovat v Československém rozhlase jako sportovní redaktor, což byl zázrak, protože bez patřičného vzdělání bylo velmi těžké se do rozhlasu dostat.

²¹ LUSTIG, Arnošt, Okamžiky s Otou Pavlem, 1. vydání, Praha Mladá Fronta, 2010. Str. 141 - 142. ISBN 978-80-2139-5

2. ČESKOSLOVENSKÝ ROZHLAS A TÝDENÍK STADION

2.1. Zkušenost v rozhlase

Jak bylo zmíněno, Ota Pavel nastoupil v roce 1949 do Československého rozhlasu v Praze s pomocí Arnošta Lustiga: „Budova Československého rozhlasu byla rozměrná a velmi důstojná, přímo na Vinohradské třídě, a na devatenáctiletého mladíka musela udělat velký dojem.“²² Tatínek Leo byl rozhodnutím svého syna pracovat v rozhlasu zklamán. Představoval si, že Ota bude pokračovat v jeho šlépějích, v pozici úspěšného cestáka. Avšak láska k psaní byla v Otovi silnější než přání otce.

Okolnosti nástupu Oty Pavla do rozhlasu, patřily dlouho mezi vtipné historky, které jeho kolegové rádi vyprávěli. Nejprve pracoval v rozhlase jen na zkoušku, která nebyla placená a trvala tři měsíce. O této zkušební době však nevěděli nadřízení Oty. Ale Arnošt Lustig byl v tomto období velmi oblíbený v redakci u Ludvíka Aškenezyho, a tak s jeho pomocí oběhl postupně šéfa sportovního oddělení Otakara Procházku, jeho zástupce Edmunda Koukala a všechny přemluvil, aby vzali Otu alespoň na zkoušku, že má nadání a určitě bude pro rozhlas velkým přínosem, i když nemá zatím žádné zkušenosti. Ota byl velmi silná osobnost, a tak si kolegové oblíbili, Arnošt Lustig ho po čtvrt roce začal brát na porady, které se konaly u šéfredaktorky Marie Kořátkové. Zmíněný Arnošt Lustig byl zvyklý sedět při těchto poradách na zemi, a tak i Ota Pavel zalezl na své první poradě pod stůl, jak se uvádí v knize Arnošta Lustiga, bylo to však na rozdíl od Lustiga, způsobeno strachem: „Po čtvrt roce mě vzal Arnošt poprvé na radu. Seděli tu kanóni: Aškenazy, Cincibus a Suledrová, Procházka. Šéfovala Marie Kořátková. O Lustigovi bylo známé, že sedává na koberci pod stolem. Zalezl jsem strachy pod stůl. Mary se v půli rady

²² KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*, 1. vyd., Čechtice: Nakladatelství BVD, 2008, s. 17. ISBN 978-80-87090-09-1

zeptala: „Kdo je to zase pod tím stolem? Ať vyleze!“ A tak jsem se vyšinul, klepala se mi kolena. Mary na mě ukázala a zeptala se: „Kdo to je?“²³

Arnošt Lustig tedy Otu představil a tímto okamžikem oficiálně začala rozhlasová kariéra Oty Pavla. Po čtvrt roce přestal pracovat zadarmo, vystavili mu platnou smlouvu a dostal svůj první redaktorský plat.

Ota Pavel působil v rozhlase jako tzv. píšící redaktor. Zkusil také reportérsky mluvit na mikrofon, ale zde mu jeho silná vůle a značné odhodlání naučit se vše nové, nepomohly. Chyběl mu reportérský cit pro aktuálnost, který je nezbytný pro moderátory, kteří komentují sportovní události v živých vstupech: „Tím narazil na hranice svých dispozic a zůstal pak až do konce svého pobytu ve sportovní rubrice Československého rozhlasu tzv. píšícím redaktorem – a se svými texty se uplatňoval především ve sportovně zpravodajských relacích.“²⁴ Posbíral zde cenné zkušenosti, které ho obohatily a ze kterých čerpal ve své literární tvorbě po celý život. Osvojil si sportovní terminologii a žurnalistické žánry. Dokázal se vžít do příběhů a mistrovsky popsat prostředí událostí. I proto patřily jeho reportáže mezi ty, které měly úspěch a dokázaly posluchače a později čtenáře vtáhnout do příběhu. Z období, kdy Ota Pavel působil v pražském rozhlase, se nezachovalo mnoho informací. Jeho reportáže byly uvedeny do éteru a neexistují žádné podklady, ze kterých by se dalo čerpat. Už v době, kdy zde pracoval, začal psát své povídky, které později sklidily velký ohlas a ze kterých čtenáři čerpají dodnes. Také mnoho začínajících sportovních reportérů si bralo příklad, právě z jeho reportáží, protože jak sám Ota Pavel uvedl v jedné povídce: „...začas jsem se trochu otřískal a už jsem sesmolil zprávu, potom kurzívu a začal jsem si troufat i na reportáž, což dodneška považuji za dost veliký a těžký útvar, ostatně to už říkal i tak vynikající žurnalista jako Egon Ervín Kisch.“²⁵

Z tohoto osobního výroku je patrné, že i Ota Pavel měl svůj vzor, podle kterého se snažil pracovat a psát co nejlépe a nejmýstižněji.

²³ LUSTIG, Arnošt, Okamžiky s Otou Pavlem, 1. vydání, Praha Mladá Fronta, 2010. Str. 146. ISBN 978-80-2139-5

²⁴ SVOZIL, Bohumil, Krajiny života a tvorby Oty Pavla, 1. vydání, Praha Akropolis, 2003. Str. 35. ISBN-80-7304-036-0

²⁵ Tamtéž. Str. 35

Během působení v Československém rozhlasu nastala dvouletá pauza, a to od podzimu 1951 do podzimu 1953, během které nastoupil na vojenskou službu do Rokytnice v Orlických horách a v Bohosudově v severních Čechách. Na vojně patřil mezi nejlepší zejména ve sportovních disciplínách. Vyhrál například běh ve vojenských botách, kterého se zúčastnilo 110 vojáků.

Po dobu vojenské služby psal svému bratrovi Jiřímu dopisy. V jednom z nich je patrná první zmínka jeho duševní nemoci, která se projevila později, v roce 1964 v rakouském Innsbrucku v Rakousku: „Milý Jirko, omlouvám se, že jsem Ti tak dlouho nepsal, ale bylo to také tím, že jsem pořád ještě nebyl ve své kůži. Teď už, Jiří, беру všechno ležérněji. Ne – ležérněji, ale nedělám si ze všeho tak hlavu jako dříve...“²⁶

Při vykonávání vojenské služby vážně uvažoval o setrvání v armádě. Pomohla tomu i inspirace v jeho velitelích, se kterými měl velmi dobré vztahy, a také skutečnost, že jeho bratr Jiří byl vojákem z povolání, i když po okupaci vojsk Varšavské smlouvy byl vyhozen nejen z armády, ale také ze strany a tím jeho kariéra skončila. Nakonec Ota Pavel skončil povinnou vojenskou službu a vrátil se do sportovní redakce Československého rozhlasu. Ta během jeho absence posílila a také se částečně osamostatnila.

2.2. Budoucí manželka Věra Nováková

Už na začátku své rozhlasové kariéry v roce 1949 se seznámil se svou budoucí ženou, Věrou Novákovou, která byla o šest let starší než on. První setkání bylo však jen letmé, znovu se potkali v době, kdy se Ota vrátil z vojenské služby a Věra v té době pracovala jako sekretářka ve sportovní redakci, kam Ota znovu nastoupil. Nejdříve se pomalu seznamovali a povídali si o osobních problémech: „*Věděl, že mám dva kluky a že se rozvádím. Když jsem si malého Petříka přivedla do redakce, že ho nemám momentálně kde umístit, vzal ho na procházku Prahou a ukazoval mu všechno, co by ho mohlo*

²⁶ PAVEL, Ota, Z korespondence, 1. vydání, Praha Primus, 1990. Str. 33. ISBN 80-9000078-3-X

zajímat“.²⁷ Ota Pavel měl k dětem vždy vřelý vztah, už před nástupem na vojenskou službu, trénoval žáky hokejové A. C. Sparta.

V roce 1954, kdy se pomalu sblížoval se svou budoucí manželkou, začala se nacvičovat II. Celostátní spartakiáda. Ota Pavel pojal přípravu na tuto významnou událost opravdu profesionálně. Do malého kufříku si sbalil psací stroj a cestoval s ním po celé republice. Na mnoha místech tak vznikly autentické reportáže o cestě za spartakiádou. Bylo z nich patrné Otovo nadšení z práce a tvůrčího psaní. Československý rozhlas tyto reportáže samozřejmě odvysílal a následně byly publikovány v Československém sportu.

Jak už bylo výše zmíněno, Věra Nováková měla dva syny z předchozího manželství, které Ota Pavel přijal za vlastní. V roce 1956 se jim narodil vlastní syn, Jiří: „Pamatuji si den, kdy se Otovi narodil syn Jiří (který pak chodil do školy a naší Evou, stejný ročník 1956 jako on, dokonce do stejné třídy). Děťátko, za které bude zodpovědný, protože ho pomohl přivést na svět, ho plnilo radostí novopečeného tatínka (ty druhé dva syny převzal s manželkou) i s úzkostmi, o kterých neměl předtím tušení,“²⁸ vzpomínal Arnošt Lustig. Podobně jako otec Leo vedl i Ota své tři syny ke sportu a posléze i k rybaření, které se na sklonku jeho života, stalo pro něj vším, stejně jako psaní povídek. Jeho synové vzpomínají na výchovu otce s láskou: „Naučil nás plavat, hrát fotbal, a hokej, rybařit. Sehnal kluby i trenéry. K Vánocům jsme od něho dostávali boty s bruslemi, lyže, hokejky, míče, boxerské rukavice, závodní kola, posilovače svalů, činky. Do předsíně nám zabetonoval náš ochotný a šikovný soused ribstol. Zkoušeli jsme to s cyklistikou, atletikou, závodním plaváním, fotbalem, boxováním i šermem, košíkovou i házenou.“²⁹

²⁷ PAVLOVÁ, Věra, *Vzpomínky na Otu Pavla*, 1. vydání, Agentura V.P.K., Praha, 1993. Str. 11. ISBN 80-85622-32-7

²⁸ LUSTIG, Arnošt, *Okamžiky s Otou Pavlem*, 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 44, ISBN 978-80-2139-5

²⁹ SVOZIL, Bohumil, *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*, 1. vydání, Praha Akropolis, 2003. s. 45 - 46. ISBN-80-7304-036-0

2.3. Působení ve Stadionu

Na jaře roku 1956 nastoupil Ota Pavel už jako zkušený novinář do sportovního týdeníku Stadion, kde se ujal práce redaktora. Ještě předtím se 11. února 1956 oženil s Věrou Novákovou. Rodina pro něj byla velmi důležitá nejen u hlediska osobního života, ale i profesní stránky. Manželka za ním vždy stála, dokázala ho podpořit a pomáhala mu později i se psaním. Než se jim narodil syn Jiří, vypomáhala s korekturami povídek. Později si už musel Ota najmout profesionální písáčku. Uvedl to v jednom z rozhovorů i bratr Oty, Hugo: „Ze začátku ano, ale pak si Ota platil profesionální písáčku, která mu načisto ty knížky dělala. Věru to přece později muselo zatěžovat, vždyť měla tři děti a důležitou práci. A Ota sám nebyl schopen dělat finální verze. Vždyť víte, jak jsou náročné požadavky ze strany nakladatelství. Všechno musí být pinktlich, čisté, bez sebemenší chybičky. A psalo se na stroji.“³⁰

Ve Stadionu ovšem setrval pouhý jeden rok, vadila mu zde velká pracovní zátěž, typická pro práci v časopise se sportovním zaměřením. A právě díky velkému pracovnímu nasazení neměl čas na sebevzdělávání, které pro něj bylo velmi důležité. Jak už bylo uvedeno, ve Stadionu mu v roce 1954 otiskli povídku „Stará láska nerezaví“, za kterou v roce 1955 získal od vedení časopisu Stadion cenu, a to díky značnému čtenářskému ohlasu. Byla to vlastně první povídka, která mu ve Stadionu vyšla. Poté, co začal trvale působit ve Stadionu, stal se pravidelným příspěvovatelem na stránky oblíbeného sportovního týdeníku.

2.3.1. Závod míru

Jeho první reportáž byla publikována v čísle 21, které vyšlo 25. května 1956. Tato reportáž pojednávala o Závodu míru v roce 1956, který vyhráli sovětsí cyklisté. V této reportáži je patrná výrazná snaha i typický talent Oty Pavla přiblížit se nejvíce čtenářům, podat událost tak jak, se opravdu stala, bez

³⁰ KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*, 1. vyd., Čechtice: Nakladatelství BVD, 2008, s. 150. ISBN 978-80-87090-09-1

zbytečných kudrlinek: „Blížíme se ku Praze. Závodníci, rozhodčí, vedoucí, novináři. Malinký vozík IFA zrychluje běh. Na sedadle vstává Vladimír Smirnov a volá: „Tam! Praha!“ A kulatý obličej, ošlehaný větrem, se rozzáří, Praha! Pamatuješ tehdy? Prvně po jedenácti letech se vrací nadporučík Vladimír Smirnov zase do Prahy. Tenkrát jako voják – dnes jako redaktor časopisu „Sovětský sport“ – účastník Závodu míru. Tenkrát byli v Praze první a dnes opět... Žeňa Klevcov vyhrál stou etapu závodu. A zase... Hned jak přijel nováček družstva Pavka Vostrjakov, objala ho třiašedesátiletá sestra Červeného kříže Ludmila Zemanová a pomáhala mu v umývání. Řekla prostě: „Molod'ci...“ Pamatujete tehdy? To bylo přece také tak...“³¹

Ota Pavel v této reportáži potvrdil, že mu lidské osudy nejsou lhostejné. Dokázal v lidech probudit vzpomínky, někdy i nepříjemné, ale takové, které by se právem neměly zapomínat. Tato reportáž jen dokazuje, že Ota Pavel psal především srdcem, i když pro něj bylo psaní vždy těžké: „Jenže Ota Pavel právě „psal velmi těžce“, neobešel se bez zdlouhavějšího formulačního hledání, nebyl dostatečně odolný k rušnému okolí, naopak, nezbytně potřeboval k práci klid a vysloveně po něm toužil“.³² Toužil po tom, aby jeho tvorba měla trvalejší hodnotu než jen reportáže určené novinám, které jsou důležité pro jeden konkrétní den, a to ten den, kdy spatří světlo světa. Není nic staršího než včerejšího noviny, a to si Ota Pavel vždy velmi dobře uvědomoval. A zde není možné přehlédnout jeho začínající rozdvojenou povahu, které se však projeví až o několik let později.

Právě o Závodu míru pojednávala jedna z jeho dalších pozdějších povídek z knihy „Plná bedna šampaňského“, která vyšla v roce 1967. Tato známá kniha pojednávala o sportovcích, o jejich pádech a vzestupech, o osobních radostech či starostech. Všechny příběhy, které jsou v ní obsaženy, pocházejí z prostředí vrcholového sportu. Nalezneme zde příběhy horolezců, gymnastek, hokejistů či cyklistů. Ota Pavel zde předvedl své umění, vcítit se do myšlení sportovců, o kterých psal s velkým zaujetím. Počínaje obrovským tlakem, stresem a radostí i opojením konče. Z jeho povídek je zřejmé, že

³¹ PAVEL OTA, *časopis Stadion*, 1956, číslo vydání 21, s. 16.

³² SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 41. ISBN 80-7304-036-0

sportovce znal osobně a dobře, zjistil si o nich takové informace, o kterých s jistotou věděl, že budou čtenáře zajímat. Jak již bylo zmíněno, Pavlův styl je prostý, bez zbytečných příkras a popisů dané věci, ale i tak dokázal velmi trefně vylíčit situaci, u které se čtenáři tajil dech podobně jako brankáři v posledních minutách důležitého zápasu. A právě jedna z povídek v této knize pojednává o Závodu míru (největším amatérském cyklistickém závodě po 2. světové válce, který odstartoval v roce 1948). Nejprve se jel na trase Varšava – Praha, až v roce 1952 se stal spoluorganizátorem Závodu míru SED Neues Deutschland a cyklistický svaz NDR. Od tohoto roku vedla trasa z Varšavy přes Prahu až do Berlína. Závod míru se konal každoročně v květnu a startovalo se vždy z jednoho z výše uvedených měst³³), kdy cyklista Jan Veselý (1923 – 2003, devítinásobný účastník Závodu míru, jehož 2. ročník v roce 1949 vyhrál s náskokem celých 12. minut³⁴), tento závod vzdal v roce 1957. To, že některý z cyklistů odstoupil ze Závodu míru, znamenalo tenkrát nepředvídatelné nepříjemnosti, a právě o tomto pojednává povídka „Když ti to nejede“. Ota Pavel zde popsal situace, které po odstoupení následovaly: „Nebylo to nic lehkého přestat šlapat, i když bylo daleko těžší šlapat dál. Slezl jsem z kola a vlezl si jak myška do jednoho našeho auta. Moc se mnou nemluvili, byl jsem pro ně zrádce. Přirozeně, Kubr se to dozvěděl, že dál nejedu. Řekl prý: TEĎ JE VŠECHNO V PRDELI – a slezl taky. Já to chápal, dodával jsem mu na kole vědomí, že není v tom srabu sám. A jak jsem to vzdal, už neměl sílu jet dál. Napadli nás, že jsme byli DOMLUVENI a že jsme vzdali MANIFESTAČNĚ. Udělali z toho aféru. Vzdali jsme ZÁVOD MÍRU, a tím jsme prý ZRADILI ZÁVOD MÍRU a taky DĚLNICKOU TŘÍDU. Před námi vzdali etapové, a dokonce i jednoetapové závody mistři světa a další sekáči, ale na to se tehdy nikdo neptal. Z Berlína se rozhodli poslat nás šupem domů. Přestali mi říkat Honzíku, Honzíčku...a nahradili to slovem soudruhu a pak už jen vykali: Dostanete pokyny, co budete dělat zítra.³⁵

³³ ČERNÝ Jiří, SOSENKA Ladislav, STANĚK Jaroslav., *Závod míru*, 1. vyd. Praha: Olympia, 1987, 208 s. ISBN 27-032-87

³⁴ SLEPIČKA, Jan, KIRCHNER, Jaroslav, *Hvězdy českého sportu I*, Praha: Fragment, 2000, 64 s. ISBN 80-7200-471-9

³⁵ PAVEL, Ota, *Plná bedna šampaňského, Sebrané spisy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, s 27. ISBN 80-86631-15-X

Tehdy do sportu zasahovala politika mnohem více, než je tomu nyní. Sport, to bylo pole, kde komunistická ČSSR ukazovala svoji prestiž, ať už mezi zeměmi „Východu“ či „Západu.“

Ota Pavel byl výborný novinář, jeho tvůrčí práce toto tvrzení jen podtrhuje, avšak na druhou stranu ho nelze charakterizovat jako typického novináře. Postrádal pohotovost, určitou dravost, potřeboval na svoji práci klid a potřebný čas, jak již bylo výše zmíněno. A tyto dva rozdílné charakterové i profesionální rysy se v něm bouřily a nebyly schopné pracovat pospolu. Právě proto byla práce v novinách pro Otu velmi vyčerpávající. Na jednu stranu tuto činnost miloval, na druhou stranu mu brala energii, kterou potřeboval například pro svoji milovanou rodinu. V jednom dopise roku 1957 se o tomto problému svěřuje svému bratrově Hugovi: „Jinak nám to s Věrkou celkem klapě, ovšem není to žádný zářivý. K tomu, abych zřejmě vytvořil domácnost jak klíčku, bych potřeboval dát rodině více času a možná hodit zas to druhé, to psaní, do škarpy. Tak se to člověk snaží korigovat a po několika měsících vidí, že trpí oboje.“³⁶

I přes tyto rozpory ve svém psaní byl právoplatným členem redakce Stadionu. Mezi kolegy byl velmi oblíbený, měl své místo v redakci a jak vzpomíná jeden z jeho spolupracovníků, redakční místnost byla velmi malá: „Měl jsem to štěstí, že jsme spolu obývali takovou malou nudli, stoly proti sobě, málem jsme se pod nimi okopávali“.³⁷ I tak prožil Ota Pavel ve Stadionu velmi rozmanitý a z tvůrčího pohledu plodný rok. Jeho články, reportáže a komentáře pocházely ze všech možných koutů republiky a sportovních disciplín.

³⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 59. ISBN 80-7304-036-0

³⁷ FOLPRECHT, Václav. *Časopis Stadion, 1982, číslo 14. 1500: Malé zastavení u velkého čísla*.

2.3.2. Nejen sportovně

Ale vlastně nejen sportu, například na Mezinárodní den dětí v roce 1956 byl vyslán do pražské Gröbovky (dnešní Grébovka), aby zde poutavě zachytil, jak si děti užívaly svého svátečního dne. Ani zde však nechyběl osobitý a na tu dobu i celkem svérázný styl jeho psaní. Dokázal do jedné malé reportáže vsunout i kritický podtext, který sice neměl s tématem mnoho společného, ale přesto tam zapadl. Na začátku reportáže zachycuje děti při hře šachů, tento sport je očividně zaujal, přesto Ota Pavel popisuje i nedůležité momenty během šachového utkání: „Vašek Řehák je syn profesora. Blondřák, na krku pionýrský šátek, nad ním modřinu potvrzující příslušnost k národu kluků. Hraje proti Vacíkovi. Vacík již klečí na židli a docela nepionýrsky cucá prst. Diskuse je moc zajímavá: „Ten loupežník mi ukradl koně!“ „To je situace, to je situace....“

A právě toto vkládání nedůležitých okamžiků do reportáží, dělalo z Oty Pavla velkého novináře. Výše zmíněná reportáž má jednu zvláštnost a tou je, že je psaná jménem vily Gröbovka, tedy v ženském rodě. A proto si na konci mohli čtenáři Stadionu přečíst malé rýpnutí samotné vily, do politického dění tehdejší doby: „Bylo by toho víc, co bych chtěla povědět, ale přijďte se k nám podívat. Jen malou prosbičku na konec. Zavolejte na ministerstvo školství a ÚNV Praha a připomeňte jim, že nám slíbili postavit přímo pod Gröbovkou pionýrský stadiónek. Vždyť by to mohla být i svazácká stavba. Od doby, co byl dán slib, koukám se tam dolů do prázdna už pomalu dva roky, a moc ráda bych tam viděla už děti. Tak nashledanou!“³⁸

³⁸ PAVEL, Ota, *Časopis Stadion*, 1956, číslo vydání 22, s. 11.

2.3.3. Moc komunistů

Už během působení ve Stadionu si redaktor Ota Pavel uvědomoval neotřesitelnou moc komunistů. V živé paměti měl popravy politických vězňů, počínaje Miladou Horákovou (1901 – 1950). V květnu 1945 se Milada Horáková vrátila z koncentračních táborů zpět do Prahy. Protože byla před válkou členkou Československé národně socialistické strany, po válce do této strany znovu. Následně byla zvolena členkou parlamentu a ve funkci zůstala až do komunistického puče v únoru 1948, kdy rezignovala. Horáková byla vlastenkou, a tak ani po radách přátel, aby opustila Československo, zůstala a následně byla 27. září zatčena komunisty a byla označena za vůdkyni hnutí, které mělo v plánu svrhnout komunistický režim. Proces proti Miladě Horákové a jejím dvanácti kolegům začal 31. května 1950. Vše komunisté dopředu naplánovali, a i obžalovaní měli instrukce, co mají vypovídat. Ale Milada Horáková zůstala nepoddajná a bránila nejen sebe, nýbrž i své politické ideály, i když v té době už musela dobře vědět, že si tím jen zvyšuje možný trest. Během procesu zazněla z úst pohlavárů i následující výzva občanům, která byla následně zaslána dálnopisem všem krajským výborům KSČ: „Nechť promluví hlas lidového hněvu. Nechť k procesu zaujmou stanoviska závodní rady, různé porady a schůze, které se v těchto dnech konají, masové organizace atd. Nechť promluví i jednotlivci, dělníci a úderníci svými pracovními závazky, které budou odpovědí na pokus reakce o rozvrácení republiky. Připravte závodní schůze a projevy, na nichž náš lid řekne, že zesílí bdělost, že zvýší své pracovní úsilí, že zbytky rozvratné reakce rozdrtíme. V těchto usneseních nechť je také žádáno spravedlivé a přísné potrestání rozvratných zločinců.“³⁹ Tyto proklamační věty zazněly během procesu 1. června 1950.

Poslední den, 8. června, po závěrečné řeči státních zástupců Viesky, Urválka a Ludmily Brožové, byl nad všemi vynesena rozsudek: čtyři tresty smrti, čtyři tresty doživotního vězení a pět trestů od dvaceti do dvaceti osmi let. Poprava oběšením byla vykonána na Miladě Horákové a jejích třech kolezích

³⁹ FORMÁNKOVÁ, Pavlína, *Vypořádali jsme se s Horákovou, vypořádáme se i s americkým broukem, Paměť a dějiny*. 2007/01, s. 21. ISSN 1802-8241

27. června 1950.⁴⁰

Ota Pavel si také pamatoval smrt Rudolfa Slánského. Smutné okamžiky nelidského jednání výstižně zachytil ve své vzpomínkové knize Arnošt Lustig: „Bylo přece jasné, že Slánský nemohl zradit stranu, s níž stál a padal. Tu hlavní zradu provedli na něm: jeho přítel Gottwald, který ho dal katovi bez výčitek svědomí, protože Stalin potřeboval zrádce po Maďarsku i v Čechách a na Slovensku. Slánský se předtím pokusil o sebevraždu. Odvázali ho. Slíbili mu, že přežije, pomůže-li straně. Souhlasil. Přiznal se ke všemu, co po něm chtěli. Gottwald byl tím neoblomnější, čím víc se mu podlamovala kolena. Na politbyru stručně vyhlásil: „Jedenácti dáme provaz a třem doživotí.“ Tak si podřezali první větev, než se zhroutila celá koloniální říše postavená na lži jako strom, jenž hnil od koruny, než se vyvrátil i s kořeny.“⁴¹ Rudolf Slánský, český komunistický politik, dlouholetý člen ÚV KSČ a generální tajemník KSČ (1945–1951), byl druhý nejvlivnější politik po Klementu Gottwaldovi. Po neúspěšném pokusu SSSR zasahovat do politiky nově vzniklého Izraele, zaujal nejen SSSR, ale i celý východní blok pro-arabskou a antisemitickou politiku. Toto byl i jeden z aspektů, který později ovlivnil výběr obžalovaných v tzv. "Procesu se Slánským". Slánský byl zatčen 23. listopadu 1951 a deportován do ruzyňské věznice. Jeho proces byl politicky nekorektní, jak již bylo výše napsáno. Rudolf Slánský byl oběšen 3. prosince v pankrácké věznici.⁴²

Ota Pavel na všechny tyto křivdy nahlížel s opovržením, ale vzhledem k jeho působení ve Stadionu se musel i angažovat, dalo by se říci, že se spíše obětoval, například pomáhal zdobit vývěsnou skříňku. Připadalo mu to jako nejmenší zlo, kterého se komunisti dopustili, a to, že donutili lidi dělat zbytečné a někdy zbytečně okázalé věci. Teprve později vyšlo opravdu najevo, jaké události se v Československu odehrávaly a v čem všichni žili.

Nicméně, kariéra Oty Pavla ve Stadionu pokračovala. Již dva měsíce po svém nástupu do redakce dostal prostor a mohl napsat komentář, který

⁴⁰ IVANOV, Miroslav, *Justiční vražda aneb smrt Milady Horákové*, 1. vyd. Praha: Knižní web, 2008, 338 s. ISBN 978-80-7-388-035-4

⁴¹ LUSTIG, Arnošt, *Okamžiky s Otou Pavlem*, 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 192, ISBN 978-80-2139-5

⁴² KAPLAN Karel, *Kronika komunistického Československa. Klement Gottwald a Rudolf Slánský*, 1. vyd. Nakladatelství: Barrister Principal, 2009, 380 s. ISBN 978-80-87029-53-4

vycházel na druhé straně Stadionu. Stalo se to 20. července 1956 v čísle 29., Ota Pavel zde popsal blížící se dožínkové slavnosti po úspěšných žních začínající pětiletky. Vyzýval občany, aby přidalo ruku k dílu a nastoupili na obilná hřiště. Přirovnával žně k fotbalovému utkání, což mohlo vyznít ironicky, ale jak to opravdu Ota Pavel myslel, věděl jen on sám: „Na konci tohoto utkání se zrnem bude jistě vítězství..... Jenže do dožinek chybí nejméně druhý poločas. Bude rušný..... I v posledních minutách bychom však mohli dostat branku, ať v podobě dešťů či čehokoliv jiného, a to nesmíme dopustit.“⁴³

Ota Pavel čím dál tím více pociťoval narůstající stres z práce, která na něj v redakci čekala. Začal přemýšlet o odchodu ze Stadionu, především mu vadilo psát spíše odborné texty. Chtěl psát více literárně založené články a reportáže.

Dne 5. dubna 1957 vychází jeho poslední článek ve Stadionu pod názvem Skifař Ivanov, ve kterém popisuje svoji cestu do Moskvy, kde se potkal s Vjačeslavem Ivanovem. Veslař, který vesloval teprve tři roky, zaujal Otu Pavla svojí přirozeností a také rodinným zázemím, kterému se Pavel v článku nadmíru věnuje. Popisuje zde setkání s matkou Vjačeslava, paní Varvarou Mietrofanovnou: „Silná starší ruská žena, s hnědými hladkými vlasy vzadu svinutými do uzlu. Její vzpřímená postava mluví o hrdosti, ale chomáčky vrásečnatých starostí pod očima říkají, že se často musela plnou silou napřimovat, aby tu všechnu tíhu unesla. Její modré oči se na uvítanou ještě víc oteplily, vřele stiskla ruku.“⁴⁴

I zde Ota Pavel prokazuje svůj vytríbený a osobitý styl psaní. Dokázal popsat jednoduché a obyčejné věci tak, že čtenář měl pocit, že setkání osobně zažil a viděl onu ruskou ženu. A tímto článkem končí jeho působení ve Stadionu. Jeho jméno navždy vymizí z redakčního kolektivu až v čísle 16, které vyšlo 19. dubna 1957.

⁴³ PAVEL, Ota, *Časopis Stadion*, 1956, číslo vydání 29, s. 2.

⁴⁴ PAVEL, Ota, *Časopis Stadion*, 1957, číslo vydání 14, s. 12.

3. ČESKOSLOVENSKÝ VOJÁK A DUKLA MEZI MRAKODRAPY

3.1. Klidné tempo ve čtrnáctideníku

I když Ota Pavel odešel ze Stadionu, neodpočíval, jak měl původně v plánu. Ještě téhož roku 1957 nastoupil do čtrnáctideníku Československý voják. Zde působil jako tělovýchovný a sportovní redaktor, zejména v rubrice Sport a Vojáci. V redakci se cítil lépe a jistěji než ve Stadionu. Tempo zde bylo mnohem mírnější, už z důvodu, že časopis vycházel jednou za čtrnáct dní a ne jednou za týden, jako tomu bylo ve Stadionu. Cítil se zde spokojenější a našel tu i spolupracovníky, se kterými si rozuměl: „Je to skutečně dobrá redakce,“ napsal vbrzku svému bratrovi Jiřímu, a měl pravdu.⁴⁵ „Tenkrát se v redakci sešla zrovna báječná parta, samí pozdější literáti, taky třeba Vladimír Páral nebo Vojta Mihánek,“ konstatoval z odstupu let další člen této redakce Otakar Brůna.⁴⁶

První článek v Československém vojáku vyšel 11. května 1957 v čísle 10 na straně 29. Pojednával o pokračovateli slavného olympionika Emila Zátopka, Ota Pavel se i tady předvedl jako zdatný novinář se stylem, který je pro něj typický. Zamýšlí se zde, zda země mohla dát jen jediného Zátopka. Nová naděje se našla v Ivanu Ullspergerovi, který trénoval tak urputně, až se zdálo, že nová hvězda na běžeckém poli se právě zrodila. Ale právě přehnaný trénink vyřadil Ivana z budoucích závodů: „Přišly – horečky. Zaběhl ještě před dvěma lety 10 kilometrů ve skvělém čase 29 minut 29,2 vteřiny a pak se již ozvaly – nemoci. Kýla, natržený sval, krev v moči. Varování před zvětšováním maximálního tréninku. Ivan šel s výkonností dolů a nemoci ho neopouštějí. Byl by novým Zátopkem? Nevíme, ale kdyby nepřehnal svůj trénink, určitě by dnes patřil mezi nejlepší běžce světa. Zátopek se dostával k vrcholným výkonům osm let. Ullsperger to chtěl stačit sotva za polovinu. Předčasně jsme

⁴⁵ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 42. ISBN 80-7304-036-0

⁴⁶ BRŮNA, Otakar, *časopis Gól*, 1981, číslo 50-51.

ztratili talentovaného běžce...“.⁴⁷ V tomto článku Ota Pavel potvrdil svou pověst zdatného sportovního novináře, rozvíjel zde debatu nad problematikou rozvoje nejen vojenského sportu, ale neopomněl ani připomenout, že sport je krásná dřina, která upevňuje morální hodnoty. Jako ostatní sportovní redaktoři ve vojenských časopisech, i Ota Pavel, přirovnával úkoly ve vojenské službě k životním překážkám. Občas však toto přirovnání mohlo vyznít až toporně: „A co dá lukostřelectví samotné vojně?“ Ptá se novinář po vylíčení lukostřelecké činnosti vojáků u jednoho útvaru a vysvětluje: „Závodník se naučí odhadovat vzdálenosti, ruce získávají střelecký klid a při výstřelu dech poslušně ztichne.“⁴⁸

Nicméně je nutné podotknout, že době, kdy většina redaktorů byli členy KSČ, novináři museli vychvalovat armádu a také pozměnit i zkrášlit skutečnost a napsat ji tak, aby vyhovovala nárokům komunistů. Ota Pavel byl v KSČ až do své smrti, i když později sám uznal, že občas musel psát „upravené“ reportáže. Již na přelomu 40. a 50. let sdílel s ostatními nadšenci politické iluze, věřil v lepší budoucnost, v socialismus a jeho představbu společnosti. Jak sám uváděl, patřil k dělnické třídě a cítil odpovědnost vůči ní na jeho cestě k vytouženému cíli – stát se spisovatelem: „Jirko! Víím velmi dobře, za čím jdu. Radíte mně, pomáháte. Ale věř tomu, že všechno záleží jen na mně samém. V životě se dostaneš přes mnohé překážky. Ty sám jsi z těch, kteří je překonávají a jdou dál. Věř, že jsem na to hrdý. Já sám před nimi také stávám. Prozatím jsem je překonával. Lezl jsem přes ně někdy rychleji, jindy pomaleji. Jirko, já se sám nejlépe znám. Buď zjistím, že jsem slaboch, a že nejsem schopen jít dál, anebo dál půjdu. V případě, že zůstanu stát, že neporostu, nechci viset dělnické třídě na krku a být příživníkem. Zařadím se mezi ni.“⁴⁹

Ale než politicky a názorově definitivně prozřel, čekalo ho mnoho let psaní „upravených reportáží“. Již na přelomu 50. a 60. let si začínal uvědomovat sílu a obludnost komunismu, přesto nebyl stále přesvědčený. Ještě v později zmíněné knize „Dukla mezi mrakodrapy“ z roku 1962 - je možné

⁴⁷ PAVEL, Ota, *časopis Československý voják*, 1957, číslo 10, s. 29-30.

⁴⁸ POLEŠENSKÝ, Jan, *časopis Československý voják*, 1956, číslo 10

⁴⁹ Ota Pavel, *Z korespondence*, 1. vydání, Praha Primus, 1990. Str. 32. ISBN 80-9000078-3-X

nalézt mnoho politických názorů tehdejší doby. Ota Pavel, bojoval sám se sebou a až v roce 1968 opravdu pochopil. Zda mu k tomu pomohlo tzv. Pražské jaro, těžko říct. Každopádně někdejší politická naivita, která zaslepovala Pavlovi oči, vzala za své, a Ota Pavel se nebál dát svůj osobní názor najevo. V období uvolněných společenských poměrů se v dopisech svěřoval svému bratrovi Hugovi: „Mně je někdy k zblití z těch keců, jako je „morálka“, „čestnost“, „hodnost“, tj. být hodný, hlavně proto, že jsem takový byl – bohužel. Kdybych byl světák, chodil s děvkama, užíval, chlatal, jezdil po světě – tak bych z toho života něco měl... Kde je ten čas, co jsme ho strávili na schůzích? ... Proměnil se v zářivý socialismus?... Hlavní faktor, který rozhoduje, není vůle, ale klika, štěstí!!! Jestli se narodíš v rodině Rockfellera, Lva Poppera anebo chlapa z pastoušky. Jestli se narodíš v rodině, kde Tě přinutí, abys vystudoval. Jestli se narodíš v rodině žida nebo černocho. Do prdele, kde je jaká spravedlnost?“⁵⁰

3.1.1. Běh Prahou

Jeho vyrovnání se s komunismem přišlo v přelomovém roce 1968, kdy napsal povídku „Běh Prahou“, tato publikace však byla otištěna až v exilovém časopise *Svědectví*⁵¹. Až od roku 1979 byla přepisována v samizdatu. Tato povídka měla původně vyjít v rukopisu sbírky „Smrt krásných srnců“, avšak povídka byla natolik politicky nevhodná, že ani Pavlovo členství nemohlo zabránit jejímu vyřazení z tohoto rukopisu. Nakonec v roce 1970, poté, co Ota Pavel prošel na vlastní žádost prověrkou při stranických čistkách, a to na radu jeho přátel, kteří věděli, že by ho, lidsky i umělecky, zničilo veřejné odmítnutí, vyšla sbírka „Smrt krásných srnců“, bez výše uvedené povídky „Běh Prahou“. A o čem tato povídka vlastně pojednávala? Otec Leo s celou rodinou, kromě Oty, vstoupí po válce do komunistické strany. Může za to především poválečná euforie, možná i otřesné zážitky z války. Na počest vítězství cesty ke

⁵⁰PAVEL, Ota, *Z korespondence*, 1. vydání, Praha Primus, 1990. s. 98 - 99. ISBN 80-9000078-3-X

⁵¹PAVEL, Ota, *časopis Svědectví*, 1977, číslo 53, s. 131-137

komunismu se rozhodne uspořádat předvolební závod. Závodu se zúčastní čtyři běžci, každý z nich reprezentuje určitou politickou stranu, přičemž pořadí, v jakém závodníci startují, odpovídá i výsledkům voleb. Cílovou pásku jako první protne Hugo, který: „...měl krásnou hrud' a na tu hrud' mu sám tatínek připíchl jedničku, s kamžto číslem vstupovali do voleb komunisté.“⁵²

Komunisté volby vyhrají: „Můj tatínek se taky snažil, aby komunismus předhonal kapitalismus, jak to chtěl Josef Stalin.“⁵³ Avšak v době procesu s Rudolfem Slánským a jinými, mnohdy významnými lidmi a politiky, si tatínek v Rudém právu přečetl seznam odsouzených, za jejichž jmény byla připojena poznámka o jejich židovském původu: „Já odpouštím vraždy. I justiční. Ale v tomhle komunistickém Rudém právu nikdy nemělo stát – židovský původ! Komunisti dělí lidi – na židy a nežidy!“⁵⁴ A tak tatínek Leo přestane věřit v komunismus, jeho sílu a na znamení prozření jde do kůlny, vezme velkou sekyru a na vrata vyryje dvě velké židovské hvězdy.

3.1.2. Jan Veselý

Jak už bylo zmíněno, Ota Pavel psal pro časopis Československý voják od roku 1957 do roku 1966. Během těchto deseti let mu vyšlo mnoho povídek, článků a reportáží, některé byly uznány velkým dílem, jiné patřily mezi tzv. upravené reportáže. Například příspěvek, který stojí opravdu za pozornost, je text o Vítězích a poražených, který vyšel 8. června 1957. Neměl by zůstat bez povšimnutí i proto, že na stránkách této bakalářské práce se objevil úryvek z povídky „Když ti to nejede“ z knihy „Plná bedna šampaňského“, kde Ota Pavel svými vlastními slovy popisuje odstoupení Jana Veselého ze Závodu míru. Jako protipól se však jeví reportáž, která byla otisknuta ve Vojákovi a byla napsaná takovou formou, aby se komunistům líbila: „když se u Veselého nedostavila očekávaná tělesná forma, přišla i duševní deprese. Nedokázal ji

⁵² Pavel, Ota, *Povídky z šuplíku, Běh Prahou*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, s. 240. ISBN 80-86631-20-6

⁵³ Viz. tamtéž, s. 246.

⁵⁴ Viz tamtéž, s. 248.

překonat a selhal jako kapitán mužstva. V souvislosti s tím utrpělo i celé mužstvo a byla to kyprá půda pro Bukovské manýry Kubra, které nemají s reprezentací nic společného. Výsledek je znám.⁵⁵

Oproti povídce je zde odstup cyklistů vylíčen jako zrada socialismu a tím nevybočuje ze způsobu, jakým událost podával tehdejší tisk. Ale tohle všechno si Ota Pavel uvědomoval až později, teprve po letech připouští, že má na svědomí „naivní povídky“ a „zkreslené reportáže“. Také proto napsal povídky později a uveřejněny byly také (záměrně) s odstupem času, přesněji řečeno, povídka *Běh Prahou* vznikla v roce 1968, a jak napsal Bohumil Svozil: „Ta zúctovala nejen s otcovým politickým přesvědčením, ale i s komunismem vůbec, a také s Pavlovou vlastní dřívější tvorbou tímto přesvědčením ovlivněnou.“⁵⁶

V redakci *Vojáka* našel Ota Pavel nejen klidnější zázemí, ale i prostor pro sebevzdělávání, kterého se mu nedostávalo v redakci *Stadionu*. V září 1957 konečně nastupuje do večerní školy pro pracující, kterou během tří let vystudoval a zdárně ukončil maturitou. V Československém vojákově našel své útočiště a postupem času zjistil, že: „nikdy nepřestal *Vojáka* považovat za svůj rodný časopis“.⁵⁷

21. listopadu 1959 vychází Otovi Pavlovi v Československém vojákově číslo 24 reportáž „Život v mrakodrapu“. Pojednává o městu Kladno a jeho mrakodrapech, které nejsou až tak úžasné, jak se zprvu zdálo. Opět se zde ukazuje, jak se Ota Pavel vypsál za léta působení v novinách, a že jeho tvorba je spíše beletrií než klasickou reportáží, ale možná proto byl svými kolegy i čtenáři tak oblíben. Úryvek z této reportáže napoví čtenáři o Pavlových schopnostech psát především pro obyčejné lidi, dělnickou třídu. Poukazoval zde na nedostatky výstavby v Kladně, na nepohodlí, ale také přirovnával život horníků ve vyšších patrech mrakodrapů s tvrdou prací na šachtě tři sta metrů pod zemí: „Tady nahoře to má své kouzlo, zvláště pro havíře. Je tu v prvním, třetím a pátém mrakodrapu sto šedesát hornických rodin. Na šachtě jsou havíři

⁵⁵ PAVEL, Ota, *časopis Československý voják*, 1957, číslo 12, s. 29-30

⁵⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 77. ISBN 80-7304-036-0

⁵⁷ Viz tamtéž, s. 43.

tři sta metrů pod zemí, tady desítky metrů nad ní.“⁵⁸ Poukazuje však i na nedostatky života mezi mrakodrapy: „Děti si nemají kde hrát, protože sídliště je sedm let rozhrabáno, nerostou hřiště, nikdo nesází stromy, které už mohly být pořádně silné. Deset mladých rodin hraje ping-pong ve sklepě a akvaristický kroužek se nemá kde scházet.“⁵⁹

A v následujících letech vyšlo Otu Pavlovi mnoho článků a reportáží ve Vojákově, někdy více, jindy méně úspěšných, během kterých se seznámil s řadou vynikajících sportovců, například s proslulým a oblíbeným Emilem Zátopkem. Přesto vždy na působení zde vzpomínal s láskou.

3.2. Dukla mezi mrakodrapy

Zajímavou nabídku dostal Ota Pavel v roce 1962 od nakladatelství Naše vojsko, nabídku. Měl napsat knížku o fotbalovém oddílu Dukla Praha, který v té době slavil velké úspěchy nejen u nás, ale i za hranicemi. A právě do zahraničí měl Ota Pavel vycestovat, aby popsal dojmy ze zápasů pražské Dukly Praha v roce 1962, kdy se tam konal třetí ročník amerického poháru. Ota Pavel začal sepisovat poznámky a postřehy o všech hráčích tehdejší Dukly. Každému hráči věnoval samostatnou kapitolu: „Když jsem připravoval svou první knížku Dukla mezi mrakodrapy, prožil jsem jeden rok mezi hráči Dukly, popsal tisíce stran bloku poznámkami, stokrát víc, než pak obsahovala kniha. Zahájil jsem tím, že jsem jel s Duklou na čtrnáct dní do Špindlerova Mlýna. To bylo v roce 1962.“⁶⁰ Spolu s hráči Dukly trénoval, zapojoval se do všech jejich aktivit, jen aby je všechny poznal, protože věděl, že dokáže psát dobré reportáže, právě proto, že mnoho věcí zažil z vlastní zkušenosti. V knize Dukla mezi mrakodrapy následně čerpal z nekonečných rozhovorů s jednotlivými hráči Dukly. Také studoval historii klubu, nejen sportovní, ale i životní osudy hráčů. I když byli ve Špindlerově Mlýně v lednu, nebyl tam skoro žádný sníh. Také to

⁵⁸ PAVEL, Ota, *časopis Stadion*, 1959, číslo 24, s. 10 – 12.

⁵⁹ Viz tamtéž, s. 12.

⁶⁰ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, s. 59. ISBN 80-7304-036-0

zaznělo v dopise, který Ota Pavel napsal svému bratrovi Hugovi dne 4. 1. 1962: „Spím na pokoji s nejlepším střelcem, Kučerou. Včera jsem s nimi absolvoval celý trénink, běh na 5 km a lyžařinu, dnes mě dost bolí nohy. Sněhu je tu málo, jen tak tak. Kouká z něho kámen a místy tráva.“⁶¹

Jeho odlet do Ameriky byl velmi napínavý, nejdříve se hráči a vedení Dukly těšilo, že Ota Pavel poletí s nimi, ale pak nastaly zmatky: „Informovali ho, že se jeho účast neschvaluje. Několik dní se rozhodnutí měnila, poslední verdikt zněl: Ota Pavel nepoletí.“⁶² V den odletu však nastal obrat, Ota Pavel volal své manželce Věře, že odlétá a ať za ním přijede na letiště Ruzyně.

Ota Pavel nakonec opravdu do Ameriky s Duklou Praha odletěl a právě na této cestě posbíral veškeré poznatky o týmu, které poté popsal ve své první knize *Dukla mezi mrakodrapy*, která vyšla v roce 1964.

Knih *Dukla mezi mrakodrapy* začíná prolovem Josefa Masopusta, který za Duklu Praha hrál. Vtipně zde zachycuje momenty, kdy Ota Pavel doslova na poslední chvíli dobíhá do odletové haly, s batohem na zádech. Ota Pavel začal ihned po odletu letadla pracovat a tahal rozumy z trenéra a z doktora Topinky.⁶³ Díky autorově autentičnosti se čtenáři dozvídají nejen velké množství konkrétních fotbalových faktů, jako jsou číselné údaje, skóre zápasů, ale hlavně zde nacházejí a prožívají životní milníky mnoha známých osobností Masopusta, Pluskala, Kučery, Kouby, Šafránka, Čadka, Nováka, Brumovského, Vacenovského, Borovičky, Jelínka a také trenéra Vejvody. Dukla Praha strávila v New Yorku celé léto, kde odehrála devět zápasů. Zde pražský klub předvedl výborné výsledky, které korunovala vítězstvím Amerického poháru. V knize vzpomíná na návštěvy české hospůdky, na fanoušky, kteří si zamilovali především Rudolfa Kučeru, který se stal nejlepším střelcem poháru: „A teď se pán z New Yorku rozpovídal o fotbalové kráse: „Na futbole člověk zapomene, že má někdy trápení se žena, byznys, s čildrn, stane se sám hrdina. A ta krása, když padá goul. V Nju Jorku taky ten váš Rudy Kučera. Bjútyfl boj. Ten když střílel, to bylo, jako když padá peří z peřina

⁶¹ PAVEL, Ota, *Z korespondence*, 1. vydání, Praha Primus, 1990. s. 42. ISBN 80-9000078-3-X

⁶² PAVLOVÁ, Věra, *Vzpomínky na Otu Pavla*, 1. vydání, Agentura V.P.K., Praha, 1993. s. 28. ISBN 80-85622-32-7

⁶³ PAVEL, Ota, *Dukla mezi mrakodrapy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, s. 5. ISBN 80-86631-14-1

anebo jak když pálí kanón. A vypadal pořád jak když vyšel právě ze školy. Amerika ho milovala. To byl vlastně Americký střelec. Rekordman. Ten mohl dobýt Amerika,“ řekl host...“⁶⁴

Sám Ota Pavel poznával v obecnstvu přihlížejícím newyorskému turnaji krajany, Čechoameričany, od těch co, emigrovali dávno i od těch co emigrovali před krátkou dobou. Zda to poznal na první pohled nebo bylo potřeba důkladnější šetření, to si Ota Pavel nechal pro sebe. S jednou historek s fanoušky se však pochlubil na stránkách knihy *Dukla mezi mrakodrapy*: „Chtěl jsem mít z „Randál“ stadiónu upomínku, a tak jsem požádal starší paní, která tančila v prostěradle popsaném DUKLA CZECHOSLOVAKIA, aby mi je dala jako suvenýr: „Give me this souvenir, please.“ Ta paní, jmenovala se Kožuchová, mi řekla hezky a česky: „To víš, chlapečku, že ti ho dám.“⁶⁵

Ota Pavel telefonoval z místní budky do rozhlasu všechny své reportáže. Ale než se dostaly do éteru, musel je Karel Malina upravit a hlasatel je přečetl. Podle vzpomínek Věry Pavlové byly tyto telefonní reportáže ze vzdálené země za Atlantikem velmi nesrozumitelné, a proto nemohli Otu Pavla vpustit do éteru živě. Ale nejen v rozhlase byly budoucí reportáže z knihy odvysílány. Také několik jejich částí bylo uveřejněno v Československém vojáku, a to během roku 1963.

3.3. První kniha a nemoc

Knihy měla v roce 1964, kdy vyšla, značný úspěch a stály se na ni dlouhé fronty. Lidé chtěli číst, co naši fotbalisté dokázali, přáli si dozvědět každý detail nejen z jejich sportovního života, ale i především osobního. Knižní novinka byla sice v některých částech historiografická, ale hlavně byla psána rukou spisovatele, který se uměl vžít do ostatních osudů. Nechybí zde ani úvaha o sportu a autorově lásce k němu.

⁶⁴ BRŮNA Otakar, PAVEL Ota, *Potkat Otu Pavla, z povídky Haló, taxi*, 1. vyd., Třebíč: Vydavatelství Akcent, 2000, s. 127. ISBN 80-7268-094-3

⁶⁵ PAVEL, Ota, *Dukla mezi mrakodrapy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, s. 176. ISBN 80-86631-14-1

Knihu, která vyšla přesně 20. února 1964, dostal však Ota Pavel už jako pacient uzavřeného oddělení psychiatrické kliniky Ústřední vojenské nemocnice v Praze. Sem byl převezen z IX. olympijských her, které se uskutečnily v rakouském Innsbrucku, kde se zbláznil, jak sám uvádí: „Zbláznil jsem se na zimní olympiádě v Innsbrucku. Zatáhl se mi mozek, jako kdyby přišla mlha z Alp. Potkal jsem tam jednoho pána a pro mě to byl čert se vším všudy, měl kopyta, chlupy a rohy a staleté vykotlané zuby. Šel jsem pak zapálit do hor nad Innsbruckem selské stavení. Přál jsem si, aby se rozsvítilo veliké světlo a zahnilo mlhu. Když jsem vyváděl krávy a hřebce z chléva, aby neuhořeli, dorazila rakouská policie. Dali mi želízka a vedli mě do údolí. Nadával jsem jim, strhl jsem si boty a šel jsem sněhem bos jako Kristus, kterého vedou na kříž.“⁶⁶

I když Ota Pavel vydal mnoho dalších knih, povídek a napsal nové, bezesporu zajímavé reportáže, ze své nemoci už se nikdy zcela nezotavil. V psychiatrické léčebně pobýval po zbytek svého života poměrně často. Naposled v ní vydechl v odpoledních hodinách dne 31. března 1973.

„Umět se radovat. Ze všeho. Nečekat, že v budoucnu přijde něco, co bude to pravé, protože je možné, že to pravé přichází právě teď a v budoucnu nic krásnější už nepřijde.“⁶⁷

⁶⁶ LUSTIG, Arnošt, *Okamžiky s Otou Pavlem*, 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 242, ISBN 978-80-2139-5

⁶⁷ PAVEL, Ota (1930 – 1973)

ZÁVĚR

Během psaní této bakalářské práce zemřel můj vedoucí doc. PhDr. Otto Novák, CSc. Pamatuji si pana docenta z přednášek o Historii masové komunikace, jeho hlas hřměl učebnou a já během pár minut získala neskutečný respekt k tomuto člověku. Při přípravě na zkoušku z tohoto předmětu, jsem se učila velmi pečlivě, vybrala jsem vlastní téma - Ota Pavel a jeho kariéru sportovního redaktora. Na zkoušku jsem přišla vybavená několika knihami a také s časopisy Stadion, starými přes padesát let, tedy se vším, co bylo Otu Pavlovi dostupné. Během zkoušky, se mě pan docent zeptal, zda bych s ním nechtěla psát bakalářskou práci. Cítila jsem se poctěna, i když jsem původně zamýšlela jiné téma pro závěrečnou práci. Nicméně jsem souhlasila a začala pomalu přemýšlet, o čem vlastně budu psát.

Můj vedoucí práce mi na jedné ze schůzek v listopadu 2010 pomohl sestavit zadání bakalářské práce, které mi v dalším roce pomáhalo při psaní této práce. V listopadu 2011 jsem měla napsanou první a zároveň poslední kapitolu pod vedením doc. PhDr. Otty Nováka, CSc. V té době jsem již měla veškerou dostupnou literaturu, za sebou hodiny sezení v knihovnách a další hodiny strávené vypisováním různých informací. Také jsem se sešla s bratrem Oty Pavla Hugem, který byl pro psaní práce jednou z velmi podstatných osobností. Během rozhovoru s Hugem Pavlem jsem se dozvěděla informace, které jsem v žádné z dostupné literatury nenašla. Bohužel v prosinci 2011 doc. PhDr. Otto Novák, CSc. zemřel. Doufám, že by byl s touto prací spokojen.

Mojí práce se ujala Mgr. Dana Strouhalová, kterou jsem poznala během kurzu žurnalistiky, kde vyučovala. Její zkušenosti mi velmi pomohly.

Při studiu literatury o Otu Pavlovi jsem pochopila mnoho z jeho charakterových vlastností, které mi do té doby nebyly známy, ale současně i jeho postoj ke komunismu, k rodině a také k rodné vlasti. Důkladně jsem

prostudovala politické procesy v padesátých letech minulého století a dozvěděla jsem se detaily, které mi dosud unikaly.

V první kapitole jsme se věnovala dětství a rodině Oty Pavla. Zachycuje okamžiky během války a příběhy rodinným příslušníků z této těžké doby. V další části jsem postupně navázala na samotný příběh Oty Pavla a zejména jeho vstup do Československého rozhlasu. Z tohoto období se však nezachovalo mnoho informací ani rozhlasových děl Oty Pavla. Ani v archivu rozhlasu, se žádné záznamy nenacházejí.

Postupně jsem rozkryla Pavlův osobitý styl psaní, jeho charakter a tvůrčí schopnosti.

Tato práce mě obohatila o mnoho nových informací nejen o Otě Pavlovi, ale také o všem, co se během jeho života v Československu dělo.

SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ

BRŮNA, O., *časopis Gól*, 1981, číslo 50-51.

BRŮNA, O., PAVEL, O., *Potkat Otu Pavla, z povídky Haló, taxi*, 1.vyd.,
Třebíč: Vydavatelství Akcent, 2000, ISBN 80-7268-094-3.

ČERNÝ J., SOSENKA L., STANĚK J., *Závod míru*, 1. vyd. Praha: Olympia,
1987, ISBN 27-032-87.

FOLPRECHT, V., *Časopis Stadion*, 1982, číslo 14. *1500: Malé zastavení u
velkého čísla.*

FORMÁNKOVÁ, P., *Vypořádali jsme se s Horákovou, vypořádáme se i
s americkým broukem, Paměť a dějiny*. 2007/01, ISSN 1802-8241.

IVANOV, M., *Justiční vražda aneb smrt Milady Horákové*, 1. vyd. Praha:
Knižní web, 2008, ISBN 978-80-7-388-035-4.

KAPLAN K., *Kronika komunistického Československa. Klement Gottwald a
Rudolf Slánský*, 1. vyd. Nakladatelství: Barrister Principal, 2009,
ISBN 978-80-87029-53-4.

KAVČIAK, V., *Tu rybu jsem nechytíl! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a
bratra Huga*, 1.vyd., Čechovice: Nakladatelství BVD, 2008, ISBN 978-80-
87090-09-1.

LUSTIG, A., *Okamžiky s Otou Pavlem*, 1.vyd. Praha: Mladá fronta, 2010,
ISBN 978-80-2139-5.

PAVEL, H., *osobní rozhovor*, 2011

PAVEL, O., *časopis Československý voják*, 1957, číslo 10.

PAVEL, O., *časopis Československý voják*, 1957, číslo 12.

PAVEL, O., *Časopis Stadion*, 1956, číslo 22.

PAVEL, O., *Časopis Stadion*, 1956, číslo 29.

PAVEL, O., *Časopis Stadion*, 1957, číslo 14.

PAVEL, O., *časopis Stadion*, 1959, číslo 24.

PAVEL, O., *časopis Svědectví*, 1977, číslo 53.

PAVEL, O., *Dukla mezi mrakodrapy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, ISBN 80-86631-14-1.

PAVEL, O., *Povídky z šuplíku, Běh Prahou*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, ISBN 80-86631-20-6.

PAVEL, O., *Plná bedna šampaňského, Sebrané spisy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, ISBN 80-86631-15-X.

PAVEL, O., *Smrt krásných srnců, Sebrané spisy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, ISBN 80-86631-15-X.

PAVEL, O., *Ve službách Švédska, Sebrané spisy*, Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, ISBN 80-86631-15-X.

PAVEL, O., *Z korespondence*, 1. vydání, Praha Primus, 1990. s. 42. ISBN 80-9000078-3-X.

PAVLOVÁ, V., *Vzpomínky na Otu Pavla*, 1. vydání, Agentura V.P.K., Praha, 1993, ISBN 80-85622-32-7.

POLEŠENSKÝ, J., *časopis Československý voják*, 1956, číslo 10.

SLEPIČKA, J., KIRCHNER, J., *Hvězdy českého sportu I*, Praha: Fragment, 2000, ISBN 80-7200-471-9.

SVOZIL, B., *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1.vyd. Praha: Akropolis, 2003, ISBN 80-7304-036-0.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Andrea Lišková

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Ota Pavel. Na cestě ke sportovní žurnalistice 1949 - 1964

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 40

Celkový počet stran příloh:0

Počet titulů české literatury a pramenů: 27

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:0

Počet internetových zdrojů:0

Vedoucí práce: Mgr. Dana Strouhalová

